

Міський екологічний бюлетень
СВІТ ДОВКІЛЯ

Випуск № 26, грудень 2013

Не рубай ялинку!

Чисте повітря Кременчуку

Активна дегазація полігону твердих побутових відходів

ЧИТАЙТЕ У НОМЕРІ

Створимо зелене місто разом Богдан І.В.	2
Проблеми берегової лінії Кременчуцького водосховища Кармазін А.В.	6
Активна дегазація полігону твердих побутових відходів на Дев'яській горі Тітова А.О.	8
Вплив Великої вітчизняної війни на стан довкілля Кременчука Ширай В.А.	10
Водні ресурси Кременчуцького району Мельник О., Криштафович Л.Г.	14
Не рубай ялинку! Тимошенко О.Б.	16
Екологічний фактор у розвитку туризму (на прикладі Полтавської області) Тарасенко К.М., Афенченко Є.	17
Проблеми децентралізованого водозабезпечення міста Резнікова Н.П., Резнікова М.	19
Проблеми поширення рослини водяний горіх Саламатін Д.М.	21
Всеукраїнська виставка голубів За інформацією ГО «Екологічний рух «Зелена планета»	23
Екологічне виховання в аспекті екологічної освіти Галата Н.В.	24
Природно-заповідний фонд Кременчуцького району Онищенко М., Криштафович Л.Г.	28
Чисте повітря Кременчуку Палах М.О., Владов С.І., Джола О.В.	31

© «Світ довкілля»

Кременчуцький міський екологічний бюлетень
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого
засобу масової інформації:

Серія ПЛ №849-106Р від 28 березня 2008 р.

Засновники:

Виконавчий комітет Кременчуцької міської ради,
Громадська організація «Екологічний клуб «Омельник»

Адреса редакції:

39600, Кременчук, Полтавська обл., пл. Перемоги, 2
Управління контролю за станом благоустрою та
екологічної безпеки

Видавництво:

СП ТОВ «Християнська Зоря», м. Кременчук,
вул. Бутиріна, 37А, (05366) 2-00-36, 79-96-10

Відповідальність за достовірність і зміст інформації
несуть автори публікацій.

Редакційна колегія:**Степенко Л.І.**

В.о. начальника Кременчуцького міськрайонного
Управління Головного управління
Держсанепідслужби в Полтавській області

Соколова І.М.

Заступник директора з наукової діяльності
Кременчуцького краєзнавчого музею

Ткаченко О.П.

Голова Полтавської обласної організації
Українського товариства охорони природи

Никифоров В.В.

Директор РЛП «Кременчуцькі плавні»

Відповідальна за випуск **Мельник Ю.С.**, заступник
директора з наукової роботи РЛП «Кагамлицький»

Фото на обкладинці Дмитро Бабець

Підписано до друку 16.12.2013

Формат 60x84/8. Папір офсетний N1.

Друк офсетний.

Ум.-друк. арк. 1,62. Ум. фарб.-відб 2,78.

Наклад 500 примірників

СТВОРИМО ЗЕЛЕНЕ МІСТО РАЗОМ

*Богдан І.В.,
генеральний директор КП «Благоустрій
Кременчука»*

Комунальне підприємство «Благоустрій Кременчука» створено з метою поліпшення технічного і санітарного стану території міста, утримання об'єктів зовнішнього благоустрою, раціонального використання, відновлення, розширення мережі інженерних споруд, об'єктів рекреаційного та іншого призначення, створення й розвиток зеленої зони міста.

На сьогоднішній день КП «Благоустрій Кременчука» є багатофункціональним, спеціалізованим підприємством, діяльність якого спрямована на виконання робіт з благоустрою міста.

До цих робіт, відповідно статуту КП «Благоустрій Кременчука» можна віднести:

- роботи з утримання, капітального ремонту, розвитку зеленої зони міста;
- покіс газонних трав;
- утримання та прибирання бульварів, скверів, розподільчих смуг;

ремонт та технічне обслуговування фонтанів;

утримання станцій перекачок зливових вод; тобто всі ті роботи, без яких наше місто не може бути зеленим, яскравим та відповідати сучасним вимогам благоустрою і, взагалі, бути на рівні з іншими містами України.

Основними нормованими показниками розвитку системи озеленення міста є забезпеченість населення насадженнями загального користування і рівень озеленення міста.

В образі будь-якого міста провідну роль відіграють зелені насадження, а саме парки, сквери, бульвари. Значна частина їх створювалася в післявоєнний період, часто без проектів на озеленення і з використанням швидкорослих малоцінних місцевих порід, в основному тополя, клену, верби. В результаті насадження цих об'єктів озеленення багато дерев знаходяться в аварійному стані. Таких об'єктів озеленення (парків, скверів, вуличних посадок) в місті близько 55-60%. Ефективність цих насаджень дуже низька. Вони вимагають проведення робіт по їх реконструкції.

Тому, в 2013 році на вулиці Першотравневій та Приходька було виконано омолоджувальне обрізання тополь Болле, вершина яких почала всихати, ріст пагонів припинився, а гілки падали на тротуар, загрожуючи життю людей. Дерева після такого кронування омолодились, дали нові пагони. Така обрізка дозволила подовжити вік дерева як мінімум на 10-15 років.

Одним з основних напрямків діяльності КП «Благоустрій Кременчука» є утримання, поточний та капітальний ремонт зелених насаджень міста. Кременчук є досить навантаженим промисловим містом і від того, як упорядковане і озеленене місто, залежить стан здоров'я його мешканців. Тому, безпосереднім завданням, яке ставить перед нашим підприємством міська громада - є підтримання існуючого стану і розвиток нових зелених насаджень у місті.

На утриманні комунального підприємства «Благоустрій Кременчука» перебувають наступні парки, сквери та розподільчі смуги: парк II черги «Ювілейний», бульвар Пушкіна, сквери: «Жовтневий», «Фантазія», «Київський», Володимирський, «Юність», «Нафтохімік», сквер по вулиці Ціолковського, сквер ім. І.К.Пономаренка, «Червона площа», розподільча смуга по вулиці Київській, розподільча смуга по вулиці 60-річчя Жовтня, меморіал «Вічно живим». На всіх вищезазначених територіях постійно проводяться роботи по утриманню зелених насаджень: догляд за кущами, деревами, квітниками.

Неоціненне оздоровче, санітарно-гігієнічне та рекреаційне значення зелених насаджень міста. В такому індустріальному місті, як Кременчук, спостерігається великий негативний вплив викидів на атмосферу, тому зелені насадження -

це дійсно «зелені легені міста». Але, захищаючи нас, вони, в свою чергу, також потребують догляду і підживлення. Так, влітку 2013 року було проведено кореневе та позакореневе підживлення лип по вулиці Леніна, що дозволило підвищити стійкість дерев до впливу зовнішнього середовища, температурних факторів, грибкових захворювань та шкідників.

Колектив комунального підприємства «Благоустрій Кременчука», який налічує 187 робітників, докладає багато зусиль для озеленення міста.

На території підприємства збудовано теплицю і парники площею 100 кв.м, в якій квітникарі з ранньої весни вирощують розсаду однорічних квітів тагетісу, агератуму, сальвії, яку потім навесні висадили на клумбах міста.

Так, у 2013 році у місті було створено 1057 кв.м нових квітників, а саме:

- вул. Київська - 175 кв.м
- вул. 60 років Жовтня - 501 кв.м
- площа Перемоги - 223 кв.м
- пам. Шевченку - 50 кв.м
- вул. Перемоги - 14 кв.м
- пам. «Жертвам сталінських репресій» - 12 кв.м
- круг-розворот на пивзаводі - 82 кв.м

У 2013 році у парках, скверах та розподільчих смугах міста висаджено 9594 дерев та кущів, серед яких як звичайні для нас дерева, як то берези, клени, каштани, горобини, так і дерева, які відрізняються від інших формою та забарвленням: береза плакуча «Yongil», Клен Globosum, ясень плакучий, верба Матсудана, ясень золотий. Стали гарною прикрасою міста хвойні дерева та кущі, такі як туя Смарагд, туя західна Брандт, туя золотиста шаровидна, ялівець Skyroscket та інші. На розподільчих смугах та

в скверах висаджуються квітучі та листяні кущі: спірея Ван Гутта, яка навесні своїм білосніжним квітучим буянням зачаровує кожну людину, жасмин звичайний, форзиція європейська, рокитник «Золотий дощ», гортензія черешкова та багаторічники: лілійник, гвоздика, хоста різнобарвна, вівсяниця.

В цьому році клумби міста прикрасили 60482 штук квітів, які з весни до осені радували кременчужан та гостей міста своїм неймовірним цвітом. Це тагетіс, сенеція, петунія, газанія, колеус, бегонія, вербена, агератум, сальвія, пеларгонія, віола, тюльпани, мускарі.

Навесні 2013 року висаджено 200 троянд:

сквер Пушкіна – 143 шт.

вул. 60 років Жовтня – 33 шт.

парк II черги – 15 шт.

вул. Першотравнева – 9 шт.

Вперше за останні 20 років осінню 2012 року було висаджено 6804 штук цибулевих багаторіч-

реконструкції скверу «Жовтневий», де було завезено рослинний ґрунт, внесено компост для підживлення – 175 куб. м, крім того підприємство виконало роботи по благоустрою території з посівом газонів – 3783,5 кв. м, висадженням 212 шт. кущів, влаштуванням 219,2 кв. м квітників. Благоустрій території скверу «Жовтневий» виконаний відповідно до найкращих стандартів місць відпочинку громадян. Завдяки проведеним роботам з озеленення скверу, він став родзинкою та прикрасою нашого міста, де відпочиває багато кременчужан і гостей міста.

До 70-річчя визволення Кременчука від фашистських загарбників на набережній лейтенанта Дніпрова влаштовано сквер, на території якого висаджено 70 дерев, 490 кущів та посіяно 2133 кв.м газону.

Наряду з влаштуванням нових місць озеленення, виконуються роботи по реконструкції іс-

них квітів – нарцисів та тюльпанів, які навесні цього року прикрасили наше місто своїм прекрасним цвітінням на площі Перемоги, на розподільчій смузі по вулиці 60 років Жовтня, на бульварі Пушкіна та біля меморіалу «Вічно живим».

На розподільчих смугах по вулиці 60 років Жовтня та Київській влаштовано нові квітники, на яких яскраво майоріли величні кани.

Протягом 2013 року підприємство «Благоустрій Кременчука» продовжило роботи по

нуючих скверів та клумб. Так, наприклад, розпочато озеленення проспекту Полтавського, де влаштовано композиції з 50 дерев та 599 кущів, модернізовано квітники в парку II черги площею 288 кв.м (I та II рабатки), облаштовано клумби біля міськвиконкому та пам'ятника «За владу рад». Висаджено багаторічні зелені кущі: туї Колумна, Глобоза, Тедді, самшит та ялівець (самшит звичайний 346 штук та кулеподібний 12 штук, ялівець – 30, туї – 67 штук).

Проведено реконструкцію озеленення біля пам'ятника «Жертвам сталінських репресій», де влаштовано 12 кв.м квітників, посіяно 910 кв.м газону та висаджено 68 кущів та 68 дерев, реконструйовано територію на кругу-розвороті на півзаході, де влаштовано нові клумби та посаджено 82 кв.м квітників та 100 кущів, в сквері Голодомору на Полтавському проспекті навесні висаджено 200 кущів.

В парку II черги облаштовано вихід до центрального пляжу, де розбито нову клумбу 20 кв.м та посаджено 40 п.м живоплоту із туї Брабант та самшиту.

Абсолютно очевидно, що озеленення міста не повинно бути другорядною справою, а вимагає зусиль всіх зацікавлених сторін.

Кременчук в 2013 році отримав кубок і диплом переможця конкурсу «Населений пункт найкращого благоустрою і підтримки громадського порядку» у категорії міст з населенням від 100 до 500 тисяч. Вагомий внесок у перемогу внесли працівники комунального підприємства «Благоустрій Кременчука», які щодня сумлінно працюють на своїх об'єктах, створюючи комфортні умови життя для всіх мешканців міста, роблячи місто особливо привабливим, чистим, квітучим, благоустроєним та затишним.

ПРОБЛЕМИ БЕРЕГОВОЇ ЛІНІЇ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО ВОДОСХОВИЩА

Кармазін А.В.,
головний фахівець відділу водних ресурсів
Кременчуцького міжрайонного управління
водного господарства

Трудовим колективам водогосподарських організацій життя постійно ставить нові завдання.

Для збереження довкілля нашого мальовничого краю, попередження підтоплення садиб жителів населених пунктів та сільгоспугідь необхідно за різні джерела фінансування в повному обсязі реалізовувати в області регіональну та Державну комплексну програму "Захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь у 2006 – 2013 рр. та прогноз до 2015 року".

Необхідно на всій протяжності річок, озер у відповідності з Водним та Земельним кодексами визначитись із статусом прибережних водогосподарських смуг. Вони розташовані на території міст і сіл, окремих підприємств і господарств різних відомств. Умови обмеженого господарювання, дотримання санітарних та природоохоронних заходів повинні бути єдиними. В цій роботі основна важлива роль відводиться місцевим органам

самоврядування.

У 1959 році було побудовано гідровузол Кременчуцької гідроелектростанції на Дніпрі. З цього часу почалося заповнення водою Кременчуцького водосховища, яке розміщене на території Черкаської, Полтавської і Кіровоградської областей. Важливою особливістю є те, що воно поміж інших водосховищ на Дніпрі має найбільшу регулюючу місткість – 13,5 млрд. куб. метрів води. На водосховищі розташовані десятки водозаборів систем водопостачання, велике народногосподарське значення воно має для рибництва, судноплавства, рекреації та інше.

Поряд з цим, створення водосховища призвело до активізації хвильової абразії берегів.

Внаслідок переформування берегів вже втрачено більше 800 гектарів земельних угідь.

Зона берегообвалення захвачує різні землі, лісозахисні насадження, присадибні ділянки, створюється загроза руйнування житлових будинків та підсобних будівель в населених пунктах Липове, Шушвалівка, Мозолівка, Пронозівка, Васківка і Градизьк Глобинського та Максимівка Кременчуцького районів. З кожним роком цей

процес не зменшується, а прогресує. Безповоротна втрата земель за рік складає від 3 до 4 метрів берегової лінії, а на окремих ділянках – до 7 метрів. Найбільшого руйнування зазнають берегові уступи в районах населених пунктів Мозолівка, Пронозівка, Васьківка, Градизьк Глобинського та Максимівка Кременчуцького районів.

Надзвичайно складна ситуація створилася в селищі Градизьк, де розмита берегова лінія водосховища впритул підійшла до забудованої території та в зоні Державного геологічного пам'ятника природи – гори «Пивиха», яка руйнується, що може призвести до непередбачених наслідків.

Враховуючи це, на водосховищі проводяться першочергові заходи по зменшенню впливу берегообвалення на навколишнє природне середовище.

Протяжність берегової лінії Кременчуцького водосховища, що знаходиться в зоні обслуговування Кременчуцького МУВГ становить 116,2 км, з них: Глобинський р-н – 106 км, Кременчуцький – 10,2 км.

На сьогоднішній день проведено берегоукріплення протяжністю 13,2 км (Глобинський р-н 10,2км., Кременчуцький р-н – 3км) на суму 15 873 тис.грн. (державний бюджет – 12 293тис. грн., обласний бюджет – 3192тис.грн. та управління земельних ресурсів 388,3тис.грн).

Потребує берегоукріплення 43,9 км, з них: Глобинської р-н – 30,6 км, Кременчуцький – 7,2 км.

Це надзвичайно малі обсяги виконаних берегоукріплень і вони не вирішують проблем, які склалися в береговій зоні водосховища.

Питання про необхідність укріплення Кременчуцького водосховища неодноразово піднімалося на виїзних нарадах, засіданнях за участю заступників голови облдержадміністрації, голови райдержадміністрації, керівників місцевих органів самоврядування, представників Держводагентства України і інших зацікавлених організацій. Крім того це питання розглянуто в комітеті Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації Чорнобильської катастрофи.

Проте обсяги фінансування надзвичайно малі і не дозволяють вирішити проблеми.

По причині відсутності коштів призупинено виконання берегоукріплювальних робіт в районі сіл Пронозівка та Васьківка на території Пронозівської сільської ради. Заходи по берегоукріпленню, передбачені «Комплексною програмою захисту від шкідливої дії вод сільських населених пунктів і сільськогосподарських угідь в Україні у 2006-2013 роках та прогноз до 2015 року».

В основу програми покладено принцип об'єднання зусиль державних та недержавних органів усіх рівнів. Згідно «Комплексної програми» на здійснення заходів щодо зменшення та ліквідації негативних наслідків шкідливої дії вод заплановано щорічно виділяти Полтавській області більше 3 млн. грн, з них на берегоукріплювальні заходи – близько 2 млн. грн.

АКТИВНА ДЕГАЗАЦІЯ ПОЛІГОНУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ НА ДЕЇВСЬКІЙ ГОРІ

Тітова А.О.,
інженер з охорони навколишнього середовища
КАТП-1628

Полігон ТПВ в м. Кременчуці було закладено у 1965 році приблизно в 8 км від центру міста у північно-східній частині Крюківського району. Існуючий полігон складається із трьох частин. Дві із них, із-за відсутності коштів, необхідних для приведення полігону у відповідність до чинного законодавства, не використовуються. На третій продовжується складування твердих побутових відходів та відходів виробництва а також відбір полігонного газу, що утворюється у його тілі.

Полігонний газ – це суміш, що при сприятливих умовах складається до 55% із метану, до 45% із діоксиду вуглецю та цілого ряду інертних газів.

Внаслідок постійно виникаючих у мікроорганізмі біологічних процесів розщеплення та розпаду виникає високий тиск газу. Цей високий тиск призводить до того, що полігонний газ безконтрольно витікає із тіла полігону.

Вільно витікаючий газ при певних передумовах найчастіше являє собою значну безпеку та загрозу:

токсична дія:

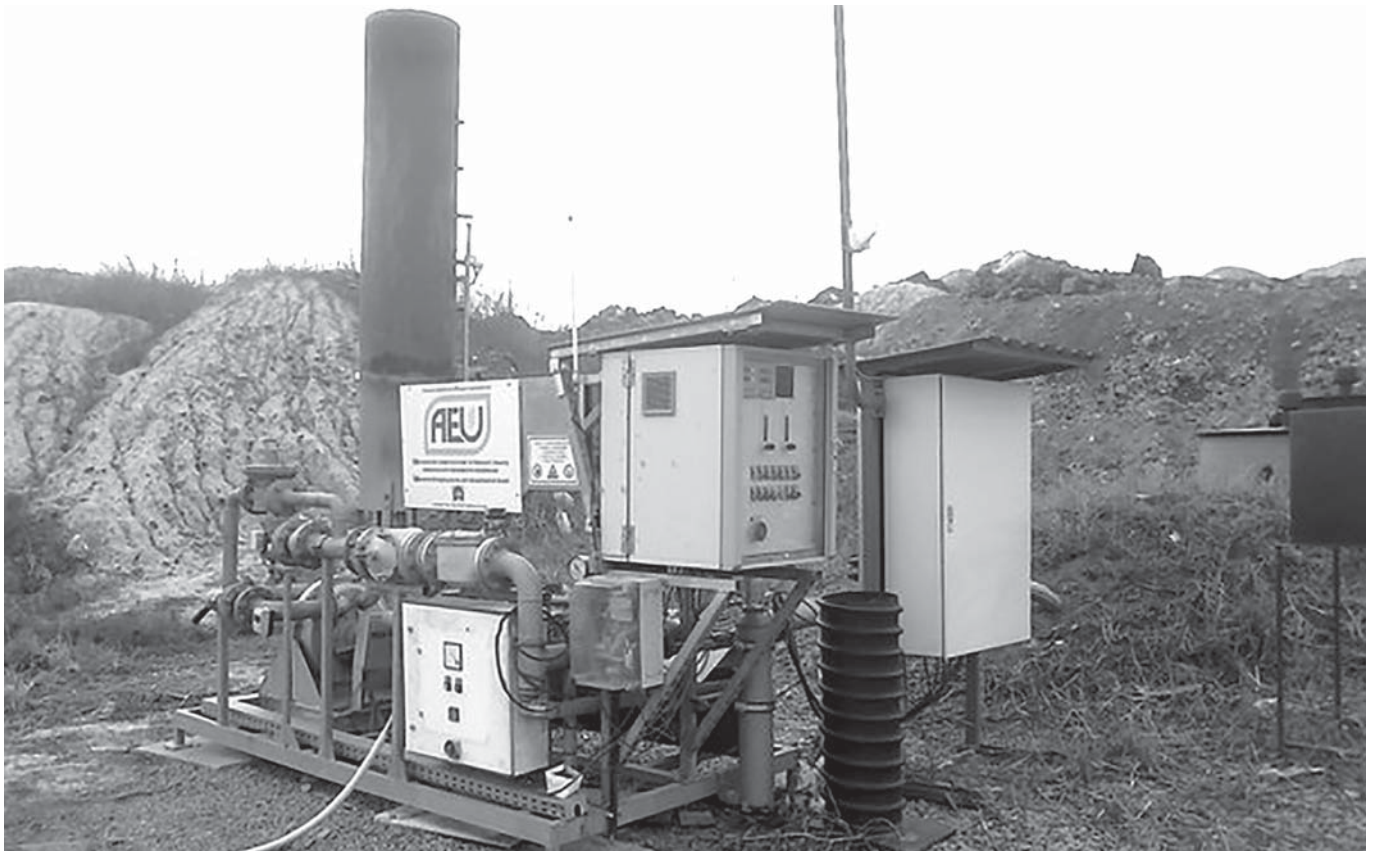
пожежі та вибухи;
неприємний запах;
зниження життєво необхідного рівня вмісту кисню у повітрі та ґрунті.

Витікаючі із тіла полігону виділення шкідливих речовин при певних умовах можуть досягти значного масштабу.

Тому, за допомогою технічних установок, полігонний газ може та повинен бути надійно утилізований, раніше, ніж із-за нього виникне шкідлива дія.

Примусове відсмоктування та нешкідлива для навколишнього природного середовища утилізація полігонного газу може називатися активною дегазацією полігону.

Для покращення екологічної ситуації у м. Кременчуці, а саме для дегазації полігону ТПВ, у 2008 році була підписана рамкова угода між Полтавською обласною Держадміністрацією, м. Кременчуком та німецькою компанією ХААЗЕ Енергитехник АО (ХЕТ). У результаті домовленості ХЕТ поручилась здійснити планування та оцінку проб відбору (всмоктування) полігонного газу на полігоні ТПВ. Крім того, для втілення екологічного проекту в рамках Кіотського протоколу, планується встановлення теплоелектростанції, для

Мобільна компресорна та факельна установка

Газовий колектор

Підключення газопроводів

виробництва із полігонного газу електричної та теплової енергії з подальшою передачею та продажем, а також для торгівлі сертифікатами CO₂.

Опис технології активного відбору газу з тіла полігону.

Для пробних відборів газу була спроектована та збудована на полігоні ТПВ газовловлююча система, що складається із вертикальних газових колекторів, газозбірної станції, ємності для виділення та збору конденсату, системи трубопроводів, мобільної компресорної та факельної установки.

Дослідження передбачає утворення газу по всій території полігону, але на даний час встановлено лише 6 газових колекторів.

Через пробурені в товщі сміття вертикальні газові колектори за допомогою газового компресора виникає легке розрідження. Це розрідження сприяє тому, що полігонний газ прямує примусовим шляхом у колектори. Накопичений у газових колекторах газ, за допомогою газових трубопроводів, прямує на газозбірну станцію, яка розміщена у центрі полігону.

Для виведення конденсату із газозбірних трубопроводів, на нижніх точках газозбірних трубопроводів встановлено проміжні відокремлювачі.

Через газозбірну станцію газ попадає до загального газотранспортного трубопроводу, що прямує до самої установки утилізації газу. У найнижчій точці трубопроводу, як і на кожному газозбірному трубопроводі, встановлено відокрем-

лювач конденсату, після проходження якого газ попадає у місце відбору вимірювального газу для постійно працюючого газоаналізатора. Тут частина газового потоку подається на аналіз та аналізується на вміст CH₄ та O₂.

Далі газ подається до газокompресорної установки, де надлишковим тиском нагнітається у трубу факела, де відбувається його спалювання.

Після облаштування обладнання для проведення збору біогазу, було проведено пробний відбір газу. Метою даних заходів було дослідження об'ємів газу, що є в наявності у газових колекторах, а також концентрація основних компонентів полігонного газу при різних потоках відсмоктуваних об'ємів.

Отримані результати вказали на те, що на Кременчуцькому полігоні ТПВ полігонний газ утворюється. Газоутворення на різних ділянках полігону по кількості і складу газу відповідає віку відходів. Результати відповідають усім очікуванням від експерименту.

Із чотирьох експлуатуємих газових колекторів якість газу була висока. З них було отримано близько 2/3 загальної кількості газу (відбір провадився 150 м³/год полігонного газу або 92 м³/год метану), з інших двох \approx 1/3.

Система збору полігонного газу існує та працює і на сьогоднішній день. За весь період функціонування, завдяки активному відбору газу, було утилізовано орієнтовано 70 тис. т. CO₂, що суттєво покращило екологічну ситуацію у м. Кременчуці.

ВПЛИВ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ НА СТАН ДОВКІЛЛЯ КРЕМЕНЧУКА

Ширай В.А.,
Молодший науковий співробітник
Кременчуцького краєзнавчого музею

Пам'ять – це ланка між минулим та майбутнім, яка переходить від покоління до покоління. Спираючись на спогади та історичні документи можна з'ясувати реальний стан речей тих чи інших подій. Це стосується і стану довкілля Кременчука. В наш час залишаються невирішені питання: як змінив свій вигляд Кременчук за часів війни; яким чином Велика Вітчизняна війна вплинула на довкілля та результати цього впливу?

Війна зазвичай не має в якості безпосередньої мети нашкодити довкіллю. Вона є лише наслідком, хоча неминучим і найчастіше досить відчутним, військових операцій. Цей бік воєн зазвичай залишається поза увагою дослідників, і лише в останні роки екологічний збиток від цих воєн став предметом серйозного аналізу.

У 1946 році було прийнято рішення про створення в Україні Товариства охорони природи. Але в 1948 році розпочалися переслідування біологів-теоретиків, і лише в 1958 році товариство відновилося і розпочало активно розвиватися, утворюючи обласні філії. В 1970 році була прийнята Комплексна програма соціалістичної економічної інтеграції держав-членів Союзу економічної взаємодопомоги, в якій охорона навколишнього середовища була названа однією з нагальних науково-технічних проблем, тому залишилося надто мало відомостей про стан довкілля в період Великої Вітчизняної війни.

Війни, якими відмічена історія, не тільки забирали життя. Кожна війна завдає великого болю всій планеті та призводить до незворотних наслідків: порушуються природні угруповання й ландшафти, забруднюється атмосфера та водойми, руйнується ґрунтове покриття, зменшуються лісові ресурси, великих втрат зазнає флора та фауна; хімічні сполуки, які циркулюють у біосфері, шкодять здоров'ю людини та всьому живому. Тому перед людством гостро постало питання збереження довкілля, природи в цілому. Виконання

цього завдання неможливе без формування у людини екологічної культури, дефіцит якої і викликає глобальну екологічну кризу.

У ході другої світової війни мета нанесення екологічного збитку носила периферійний характер, хоча деякі застосовані на ній методи можна розглядати в ракурсі спеціального підриву екосистем та використання природних сил (наприклад, німецькі загарбники завдали великої шкоди водозахисним гідротехнічним спорудам Кременчука і Крюкова. Особливо великих руйнувань зазнали дніпровські дамби на ділянці Кременчук-Недогарки). Знищення природного середовища в оборонних цілях при відступі військ також застосовувалося під час другої світової війни.

Наше місто двічі було під руйнівним ударом: перший раз руїни залишилися після уходу Червоної Армії в серпні 1941 року, а в другий раз залишився попіл від німецьких окупантів під час їх втечі у 1943 році. І обидва військових табори намагалися виправити наслідки дій попереднього.

У 1943 році газета «Дніпрова Хвиля» окупаційного часу публікувала наслідки воєнних дій в місті: «Жодне місто на Україні не збереглося від більшовицької руйнації. І в Кременчуці на кожному кроці натикаємося на руїни, провалля, купи сміття (мал. 1). Наскільки дозволяють умови воєнного часу нині провадяться заходи до впорядкування міста. Так приводять до порядку пошкодженні будинки і огорожують парканами; на місці руїн будуть посаджені городи. Над Дніпром, на Набережній заплановано посадити 250

Мал. 1

тополь та кущових дерев, зробити квітники, відремонтувати фонтан і очистити доріжки. Сквери будуть оздоблені квітниками. Буде насаджено ще близько 2000 декоративних дерев».

О.Алей - голова міста Кременчука, окупованого на той час німцями, виявив порушення санітарних норм та видав наказ по Міській Управі: «По місту Кременчуку є багато переповнених відхідників та смітників, що з санітарного боку неприпустимо, а тому наказую не пізніше 15-го липня 1942 р. привести до повного порядку ці місця...».

Війна швидко змінювала обличчя Кременчука. Після звільнення Кременчука від німецької влади, радянські редактори почали писати про результати злодіянь окупантів: «Величезним садом була наша країна до війни. Війна завдала величезної шкоди нашим садам – німці знищили тисячі гектарів садів і розсадників. Тисячі фруктових дерев вирубані німцями і в нашому місті». «Фашистські розбійники знищили в нашому місті до 80% декоративно-плодових дерев, які прикрашували наші двори, наші вулиці, сади і парки». «Тяжко згадати – тільки 25 тис. одних каштанових, понад 50 тис. фруктових дерев цілком знищено».

Залишаючи місто, окупанти залишили купу трупів, уламків та отруєну воду. Жахливі спогади залишилися у свідків тих подій. Так Олексій Фролов – колишній заступник командира 1-го дивізіону 308-го Кременчуцько-Олександрівського гвардійського мінометного полку згадував: «Над узбережжям Дніпра нічну пітьму кромсали кольорові траси кулеметних черг. Довкола невщухала автоматна стрілянина. А посеред ріки вибухи снарядів піднімали вгору стовпи червоної води...» Тому повертаючись на рідні землі радянському керівництву потрібно було проводити водоочисні заходи: «...на всіх оглядових колодязях міської водопровідної сітки з 1 червня поточного року Санстанцією буде проведено хлорування ґрунтових вод в колодязях з метою знезараження їх...».

Але в даному випадку не має конкретного звинуваченого, тому що для природи обидві сторони завдали великої шкоди, яку в багатьох випадках не можна виправити.

Руйнівний вплив воєнної діяльності на довкілля людини багатовекторний. Розробка, ви-

робництво, випробовування та зберігання зброї несуть в собі серйозну загрозу для природи. Маневри, пересування військової техніки руйнують ландшафт, знищують ґрунт.

Вплив різних видів зброї на ландшафт проявляється по-різному: руйнується верхній шар ґрунту, його структура, цілісність дерну, що викликає підвищену ерозію ґрунту. Нарешті, рови великої довжини назавжди змінили ландшафт місцевості. Так у 1941 році на правому березі навколо Кременчука було вирито окопи повного профілю, протитанкові рови загальною довжиною 18 км.

Головним стресовим фактором від зброї під час воєнних дій є ударна хвиля, яка порушує однорідність ґрунту, знищує фауну, флору та мікроорганізми. За Уєстигом А.Х., під час падіння 250 кг бомби утворюється вирва, з якої викидається до 70м³ ґрунту. Осколки, що розлітаються та ударна хвиля вбивають всіх тварин та птахів на площі 0,3-0,4га, уражають дерева, які стають об'єктом нападу різноманітних шкідників та грибкових захворювань, що знищують дерева протягом кількох років. В процесі бойових дій порушується тонкий шар гумусу, часто на поверхні залишаються неродючі та сильно кислі ґрунти. Під впливом вогню та високих температур прискорюються хімічні реакції, внаслідок чого деінде відбувається затвердіння ґрунту, утворення залізистої кірки через залишки палива та продуктів вибуху, на яких рослинність відновитися вже не може.

Крім руйнування ґрунтів і знищення тварин, в тому числі і свійських (мал. 2), безпосередньо вибухами й осколками снарядів, боєприпаси викликали лісові і степові пожежі. Від пожеж

Мал. 2

змінюється вміст органічних речовин і ґрунтова біомаса, порушуються водний та повітряний режими, кругообіг поживних речовин. Так 9 серпня 1941 року ворог захопив Крюків. Вогняний шквал авіації та артилерії накрив Кременчук, внаслідок чого виникли пожежі. Вогонь швидко поширювався на величезні території.

Кременчук був під ударними хвилями бомб та язиками вогню, які залишалися після військ як німецьких, так і радянських. З жахом писали про події тих часів свідки: «Відступаючи, німецькі мерзотники все ж встигли підпалити місто. На місто, на Дніпро спустилася густа пітьма». «Зіяючі проломи у ще палаючих будинках, чорні руїни, купи битої цегли. Зруйновані всі підприємства, електростанції і водоканал» (мал. 3).

Мал. 3

«Місто палало. Язика полум'я ще лизали карнизи верхніх поверхів будинків, валилися стіни, в повітрі висіли хмари диму і попелу (мал. 4). Від Дніпра били ворожі гармати, серед розвалин і пожарищ рвалися снаряди». Ворог обрушив на Кременчук сильний вогненний удар авіації й ар-

Мал. 4

тилерії. Вся його лівобережна частина була охоплена полум'ям і окутана димом (мал. 5). Станом на 1944 рік місто було зруйноване на 97%, залишилася лише купа руїн – наслідок тактики знищення, яку застосовували німецькі факельники.

Мал.5

Внаслідок забруднення повітряних мас димом, пилом та хімічними сполуками багато птахів загинуло. Під завісою диму та вогню загинуло багато комах. Тобто все це вказує на те, що порушився баланс біорозмаїття. І спогади свідків підтверджують жахливість подій. Володимир Єгоров – ветеран 66-ї гвардійської Полтавської Червонопрапорної дивізії, підполковник у відставці був одним з таких свідків: «... Над Кременчуком палає заграва. Клубки диму затягли горизонт. Виникають усе нові й нові вогнища пожеж. У центрі міста німецькі факельники і сапери знищували Кременчук» (мал. 6). Жахливу картину побачили воїни-визволителі. Палали пожежі, чулися вибухи, фашисти замінували громадські споруди, житлові будинки, вулиці, дороги.

Мал. 6

Ще один негативний вплив війни - величезні поховання. «Гітлерівці перетворили Кременчук у місце таборів смерті і катівень. За час окупації фашисти замучили і розстріляли в Кременчуці 97 тисяч військовополонених і жителів міста». «Щодня гітлерівці гнали в нагірну частину міста сотні військовополонених і мирних жителів. Там у піщаних кучугурах і яругах розстрілювали їх. Немічних і дітей часто кидали в ями живими». «В акті про звірства німецько-фашистських загарбників у м. Кременчуці та кременчуцьких таборах смерті відзначається, що «комісія виявила 62 великих ями-могили, кожна з них – траншея розміром від 30 до 40 метрів довжини, 15-20 метрів ширини, 6 метрів глибини. Загальна кубатура виявлених ям-могил складала 1400 м³». «Комісією з 62 ям-могил були розкриті 16, з котрих дістали 736 трупів». При розкладанні великої кількості трупів утворюються отрути, що з дощами чи ґрунтовими водами попадають у водойми, отруюючи їх. Ці ж отрути винищують тварин на місці поховання. Вони тим більше небезпечні, що їхня дія може початися як відразу, так і через багато років.

Необхідно додати й хімічне забруднення: продуктами вибуху (вибухові речовини дають при згорянні велику кількість отрутих газів) і пороховими газами (які також є вибуховими речовинами).

Але зважаючи на те, що потрібно було якимось чином існувати, як німецьке правління, так і радянське, протягом 1942-45 років намагалися виправити наслідки бойових дій шляхом проведення заходів з поліпшення довкілля. Видавалися законодавчі документи на захист довкілля. Наприклад, у 1942 році – Закуп і продаж круглого дерева вимагають відтепер особливого дозволу і будуть узалежнені від довідок запотребування; заходи Міської Управи щодо насадження молодих дерев по головних вулицях та скверах Кременчука та їх охорона в травні 1943 року; Обов'язкова постанова Виконкому кременчуцької міської Ради депутатів трудящих від 17 листопада 1944 р. «Про охорону зелених насаджень», Виконкому Кременчуцької міської Ради депутатів трудящих від 13 червня 1946р. «Про охорону зелених масивів м. Кременчука і Крюкова» та т.п.

У 1943 році в період окупації в «Дніпрівій Хвилі» публікується: «Кременчук піднімався з руїн і попелу, ріс угору, став зеленим і ошатним на очах своїх мешканців: тих, хто тут народився і тих, для кого Кременчук став рідним з часом». Але після визволення Кременчука від німецьких окупантів радянській владі потрібно було починати спочатку. У 1944 році почали відновлювати зовнішній вигляд. «В зв'язку з тим, що місто зруйноване на 97%, в колишньому генплані проведенні істотні зміни в плануванні міста. Для проведення деревонасаджень в парках і скверах Набережної в цьому році буде провадитись очистка території від руїн. «За ініціативою і особистим прикладом військ комісара майора тов. Мачули і офіцерів тт. Лесіка, Максименка, Смаглія, Козютенка, Макарова проведений недільник по озелененню вулиці та території міськвоєнкомату. Посаджено понад 50 фруктових дерев, серед яких вишні, абрикоси, шовковиці, смородина.» - рапортували в «Робітнику Кременчуччини». У 1944 році було посаджено понад 4000 дерев.

У 1945 році були «очищені і приведені до ладу міські сквери, парк,... впорядковані були вулиці, окремі дворища, будинки».

Окрім озеленення та прибирання вулиць від руїн, робили чистішим і Дніпро: «колектив судоремонтних майстерень за літо 1944 року підняв з дна Дніпра 70 плавучих одиниць, які були затоплені німцями».

У війни немає переможців, є тільки переможені. Війна завжди була для людей одним із найбільших лих протягом всієї історії у всіх аспектах. Стан довкілля нашого краю був значно підірваний внаслідок військових подій Великої Вітчизняної війни. Кременчук ще довго відновлювався. Навіть зараз ми відчуваємо відгуки війни. До цих пір не рідко знаходять залишки зброї, снаряди. І все це забруднило родючі землі. Скільки життів вони можуть унести з собою, скільки гектарів наземних та водних вони можуть знищити разом з деревами та тваринами? Тому потрібно привернути увагу до згубних наслідків Великої вітчизняної війни, і ми повинні бути просвіченими, розмірковуючи над тим, чи можливе наступне відновлення після чергової війни в наші часи з ядерною та хімічною зброєю, яка може знищити все живе на планеті.

ВОДНІ РЕСУРСИ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО РАЙОНУ

Криштафович Л.Г.,
вчитель-методист географії Кременчуцького ліцею №4
Мельник О.,
учень 10 класу Кременчуцького ліцею №4

Сьогодні в Україні досить складна водогосподарська і водоекологічна ситуація. Вода використовується у всіх галузях народного господарства, вона необхідна для водопостачання, зрошення й обводнення земель, охорони здоров'я і розвитку рибного господарства. Водні ресурси є національним багатством держави, важливим природним ресурсом і визначають можливості розвитку більшості галузей господарства України. В даний час, при збільшенні водоспоживання та підвищенні вимог до якості води, в країні спостерігається тенденція до зниження запасів прісних вод та їх прогресуючого забруднення шкідливими стоками.

Актуальність дослідження визначається процесами погіршення якості водних ресурсів району. Погіршення екологічного стану водних об'єктів спричинило виникнення таких гострих соціальних, економічних і екологічних проблем, як непридатність для використання без додаткового очищення переважної більшості природних водних ресурсів, зростання затрат на очищення стічних вод та ін.

Загальна протяжність річок в межах району 149,1 км (без Дніпра). Найбільшою річкою є Псел - найбільш повноводна і швидкоплинна річка Полтавської області. Всі малі річки району є типовим рівнинним водотоком. Такими є Сухий Кагамлик, Омельник, Сухий Омельник, Рудька, Сухий Кобелячок. Для території дослідження характерні заплавні озера, які утворились в долинах річок, в тім числі і старорічних, створені три водосховища. Це Радочинське водосховище біля села Демидівка з площею водного дзеркала 159 га та об'ємом 2,09 млн.м³; та водосховища Дніпровського каскаду - Кременчуцьке та Дніпродзержинське, які в межах району розташовані частково. По адміністративному району налічується 75 ставків загальною площею водного дзеркала 1259,14 га. Ставки в більшості використовуються для риборозведення. Сьогодні ставки у плачевному стані. Йде тенденція до заростання, чимало ставків сьогодні вже не використовуються за призначенням. Ресурси підземних вод території досліджень зумовлені наявністю багатьох підземних водоносних горизонтів. Прогнозовані запаси підземних вод складають 63,6 млн. м³, розвідані та затвердженні 12,3 млн. м³. Стан якості підземних водоносних горизонтів в цілому задовільний, за винятком територій, прилеглих до

ставка - випарника «Укртатнафта» Бондарівської сільської ради.

Кременчук, Комсомольськ та Кременчуцький район мають найвищий рівень споживання свіжої води в області. Найкрупнішими споживачами води є промислові, рибогосподарські підприємства та комунальні господарства - 13,6 %. Серед галузей промисловості найбільшими водоспоживачами є підприємства енергетичної галузі, гірничо-збагачувальної та сталеливарної промисловості.

Основними водокористувачами-забруднювачами водних об'єктів в районі, що здійснюють скидання забруднених стоків, є Полтавський ГЗК, Кременчуцьке кар'єроуправління "Кварц", підприємства Кременчука, що скидають воду в р. Дніпро. Сучасний стан поверхневих вод характеризується антропогенним тиском суб'єктів господарювання. Біля 8,2 млн. м³ недостатньо очищених стоків щорічно надходять до водойм. Загальне скидання стічних вод тільки по Кременчуку знаходиться в межах 42-47 млн.м³ на рік. В місті нараховується 40 випусків, з яких зливові стоки скидаються без попередньої очистки безпосередньо в поверхневі водні об'єкти. Причиною незадовільної роботи очисних споруд є фізична та моральна застарілість обладнання, несвоєчасне проведення поточних та капітальних ремонтів.

Причинами погіршення стану водних ресурсів є наступні:

- надмірне антропогенне навантаження на водні об'єкти внаслідок екстенсивного ведення водного господарства, що призвело до зменшення самовідтворюючих можливостей гідрооб'єктів та виснаження водноресурсного потенціалу;

- води значно забруднені внаслідок невпорядкованого відведення стічних вод від промислових підприємств та населених пунктів, господарських об'єктів та сільськогосподарських угідь;

- погіршення якості питної води внаслідок незадовільного екологічного стану джерел питного водопостачання;

- недостатня ефективність існуючої системи управління охороною та використанням водних ресурсів внаслідок недосконалої нормативно-правової бази і структури управління;

- відсутність автоматизованої постійно дію-

чої системи моніторингу водних басейнів.

До першочергових в Кременчуцькому районі належить розв'язання проблеми забруднення підземних вод, що виникло під впливом ставка-випарника АТ "Укртатнафта". Підприємство скидає промислові стічні води (після попередньої очистки) в кількості біля 1 млн. м³/рік в ставок-випарник, розміщений на відстані 12,5 км від заводу. Ставок введений в експлуатацію у 1968 році, його площа становить 360 га, ємність - 11,5 млн. м³. Внаслідок допущених помилок на етапі його проектування та спорудження, відбувається фільтрація стічних стоків, забруднених нафтопродуктами, у підземні горизонти. Щорічно у підземні горизонти фільтрується до 1 млн.м³ забрудненої води. Сьогодні площа забруднення складає 50 км², в яку потрапили 10 населених пунктів Кременчуцького району, в яких проживає 4,5 тисяч чоловік. Вже практично 20 років продовжується фільтрація забруднених нафтопродуктами стічних вод у підземні водні горизонти. Якість питної води в районі не відповідає санітарним нормам: немає жодного населеного пункту, в якому б не було виявлено підвищеного рівня нітратів у питній колодязній воді.

Вирішуючи згадані проблеми, можна поліпшити екологічний стан річок,

ставків і загалом поверхневих водойм та здійснювати їх ефективну охорону за умови виконання таких положень:

- здійснювати водогосподарську політику на регіональному рівні за басейновим принципом, розвивати водоощадні й водоохоронні технології;

- створити ефективний економічний механізм регулювання водних відносин, який би передбачав екологічні платежі (штрафів, зборів) за використання і забруднення вод, які б відшкодовували заподіяні екологічні збитки та економічне стимулювання (пільгові тарифи, платежі) для водокористувачів, які здійснюють водоохоронну діяльність;

- дотримуватись екологічних законів, які б забезпечували охорону водних багатств;

- здійснювати постійний санітарно-гігієнічний контроль за станом водних об'єктів;

- здійснювати облік та екологічний моніторинг водних об'єктів, створивши банки екологічної інформації з гідроекологічних питань.

НЕ РУБАЙ ЯЛИНКУ!

Тимошенко О.Б.,
інженер охорони та захисту лісу ДП
«Кременчуцьке лісове господарство»

Наближається чудове свято новий рік, громадяни поспішають прикрасити свою оселю новорічною ялинкою, в лісовому господарстві вже розпочинається новорічна компанія, для задоволення потреб громадян у новорічних красунях.

Державною лісовою охороною проводяться посилені рейди по виявленню лісопорушників, до проведення рейдів, залучені працівники правоохоронних органів та екологічної інспекції.

При всіх лісництвах створено спеціальні бригади, які проводять рейдові перевірки і роз'яснювальну роботу серед населення про адміністративну та матеріальну відповідальність за самовільну рубку молодняка шпилькових порід.

Відповідно до ст. 65 Кодексу України про адміністративні правопорушення незаконна рубка дерев тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірі від п'яти до десяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян (85,00 - 170,00

грн.) і на посадових осіб від семи до дванадцяти неоподаткованих мінімумів (119,00- 204,00 грн.). Крім цього, сума збитку за самовільно зрубаною ялинкою становить 197,49грн, яка перевищує вартість більше ніж у 6 разів. Слід зауважити, що до адміністративної відповідальності притягується й особа, яка придбала незаконно зрубаною ялинкою, тому звертаємо особливу увагу на наявність бирок (чіпів) на кожній ялинці, відсутність бирки (чіпа) свідчить про незаконне походження даної ялинки.

Та, звичайно, штрафами зрубаних ялинок не відновити. Тому щоб зберегти і природу, і вікові традиції святкування різдвяно-новорічних свят, в першу чергу, слід виховувати екологічну свідомість та культуру населення.

Тож перш ніж йти до лісу з сокирою, подумайте: чи не краще придбати ялинку офіційно, аніж відповідати за неї згідно із законодавством, а ще завдавати шкоди лісам.

Кременчуцьким лісгоспом постійно проводиться реалізація новорічних ялинок за адресою м. Кременчук вул. Шевченко 41.

ЕКОЛОГІЧНИЙ ФАКТОР У РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Тарасенко К.М.,
вчитель географії ЗОШ №27 м.Кременчука,
Афенченко Є.,
учениця 11-А класу ЗОШ №27 м.Кременчука

Полтавщина має значний потенціал як привабливий туристично-рекреаційний регіон. Рекреаційний потенціал Полтавської області характеризується, в першу чергу, її природно-ландшафтними ресурсами. Це унікальні пам'ятки природи, які створюють неповторну природну гармонію, необхідну для відпочинку. Взагалі, наша область дивовижна за своїми туристичними можливостями. Це один з наймальовничіших регіонів держави, який водночас є унікальною скарбницею національної духовності і культури. Неповторна самобутність і краса Полтавського краю, його багата історична спадщина, шанобливо збережені давні традиції народних промислів, екологічно чисті зони та цілющі мінеральні води, обумовлюють важливе значення Полтавщини як центру туризму та відпочинку.

Водночас, постає актуальне нині питання стосовно охорони навколишнього середовища, особливо при плануванні туризму на Полтавщині. На даний час туризм визнано одним із пріоритетних напрямків соціально-економічного розвитку Полтавської області. Прийняття обласної програми розвитку туристичної діяльності, дозволяє говорити про перспективи такої діяльності на теренах області. Але потрібно враховувати той факт, що розвиток туристичної діяльності, і як наслідок, збільшення туристичного навантаження на окремі ділянки або райони може призвести, в першу чергу, до погіршення та виснаження природних ресурсів. Тому, при формуванні стратегії розвитку туризму необхідно врахувати екологічні наслідки такої діяльності.

Навколишнє середовище піддається величезному впливу туризму як у процесі створення туристичних об'єктів, так і в процесі туристичної діяльності. Туристична діяльність потребує інтенсивного освоєння території і використання природних ресурсів. Важливий аспектом впливу на екологічний стан довкілля є зростання викидів забруднюючих речовин, збільшення кілько-

сті відходів. Гострою проблемою є забруднення води через скидання недостатньо очищених стоків.

Туризм має як негативний, так і позитивний вплив на природу. Адже, здійснюються заходи щодо збереження та охорони навколишнього середовища. До основних позитивних наслідків розвитку туризму можна віднести: створення заповідників та національних парків; підтримування лісів та насаджень у належному стані; збереження та відновлення історичних місць.

Крім того, наявність цінних природно-ландшафтних угруповань дозволяють розвивати такі види туризму, як зелений, екологічний, науковий, пізнавальний. Такі тури дозволять гармонізувати економічні та екологічні чинники туристичної діяльності.

Найбільш доцільним на даний час, з точки зору збереження унікальних природних об'єктів на території Полтавщини, вважається розвиток екологічного туризму. Екологічний туризм є одним з різновидів природного туризму, який об'єднує туристів науково-пізнавальною метою. Сферою інтересів подорожуючих є навколишнє природне середовище, спостереження за ним та безпосередня його охорона. Розвиток екологічного туризму дозволить вирішити ряд важливих завдань, серед яких: ефективне використання рекреаційних ресурсів, збереження унікальних природних комплексів, розвиток підприємництва в сільській місцевості, відродження культурних та етнографічних особливостей області, підвищення рівня екологічної культури місцевого населення та відвідувачів.

За природними ресурсами Полтавщина належить до областей, які мають винятково сприятливі умови для організації санаторно-курортного лікування і масового відпочинку. Природні багатства доповнюють бальнеологічні і грязеві курорти міст Миргород та Гадяч, селищ міського типу Нові Санжари, Яреськи, Велика Багачка та ін. Лікувальні мінеральні води, клімат, мальовничі лісостепові ландшафти створюють умови для розвитку в області оздоровчих закладів – гастрологічних та серцево-судинних санаторіїв, будинків відпочинку, профілакторіїв, дитячих оздоровчих таборів та баз відпочинку.

Врахування екологічних аспектів туристичної діяльності є необхідним на території всієї Полтавської області, але в межах окремих районів ці аспекти мають свою специфіку. Так, розвиток санаторно-курортної справи на території міста Миргород вимагає від міської влади постійного контролю за екологією діяльності промислових підприємств, модернізації систем водопостачання та водовідведення, запобігання забруднення річки Хорол стійкими хімічними сполуками, недопущення утворення несанкціонованих сміттєзвалищ, розробки заходів по зниженню забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту.

На території Диканського району, де головним рекреаційним об'єктом є Регіональний ландшафтний парк «Диканський», необхідно враховувати вимоги законодавства щодо господарської діяльності на території об'єктів природно-заповідного фонду. Освоєння рекреаційних ресурсів Шишацького та Великобагачанських районів пов'язано з необхідністю збереження мальовничих природно-ландшафтних комплексів, лісових масивів, недопущення їх руйнації та засмічення. Розвиток

туристичної діяльності на території регіональних ландшафтних парків «Нижньоворсклянського» (Кобеляцький район) та «Кременчуцькі плавні» (Кременчуцький район) можливий лише після відповідного зонування та визначення особливо цінних ділянок, які потребують збереження і не можуть включатись в туристичні маршрути.

Таким чином, вплив туризму на екологічний стан навколишнього середовища залежить від інтенсивності його розвитку, здатності середовища до самовідновлення, а також від того, наскільки власники й забудовники туристичних об'єктів зацікавлені у збереженні довкілля, а не лише в отриманні швидких прибутків. Слід поєднувати особисту користь та збагачення із раціональним природокористуванням. Отже, потрібно створити умови для збалансованого розвитку Полтавщини та збереження її природних ресурсів (не допустити їх деградації або виснаження). Врахувавши екологічний фактор у розвитку туризму необхідно формувати стратегію розвитку туристичної інфраструктури, щоб регіон був комфортним і привабливим для відпочинку.

ПРОБЛЕМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ВОДОЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСТА

Резнікова Н. П.,
головний спеціаліст Кременчуцького міськрайонного Управління Головного Управління Держсанепідслужби у Полтавській області

Резнікова М.,
дійсний член малої академії наук, учениця Кременчуцької гімназії №6

Водозабезпечення жителів міста якісною питною водою турбує сьогодні всіх без винятку. Адже, кожен знає, що якісна вода – важлива складова нашого здоров'я.

Антуан де Сент-Екзюпері писав: «Вода, у тебе нет ни вкуса, ни цвета, ни запаха, тебя не возможно описать, тобой наслаждаются, не ведая, что ты такое. Нельзя сказать, что ты необходима для жизни: ты сама жизнь. Ты наполняешь нас радостью, которую не объяснить нашими чувствами.».

На сьогодні основним джерелом водопостачання міста є Власівський водозабір з Кременчуцького водосховища. Централізованим водопостачанням забезпечено близько 76% населення. Проблема водозабезпечення міст України з поверхневих джерел з кожним роком загострюється.

Це пов'язано з багатьма факторами, одним з яких є антропогенний. Зарегулювання стоку великих річок вплинуло на якісний склад води, призвело до інтенсивного розвитку та відмирання планктону та водоростей в водосховищах з утворенням токсичного мулу. В результаті потепління клімату змінюється температурний режим водосховищ, що призводить до інтенсифікації "цвітіння" води, розкладання органічних речовин, появи запахів та зниження здатності до самоочищення. Зараз води поверхневих джерел стали настільки забрудненими, що, по суті, є слабкоконцентрованими стічними водами. Вищевказані фактори стали причиною зниження бар'єрної ролі традиційних очисних споруд водопроводу. Тому чимала кількість мешканців м. Кременчука отримує воду з трубчатих або шахтних колодязів.

І саме тут криється велика небезпека.

У побуті існує думка, що вода, добута з колодязів, чистіша за ту, що подається в домівки Кременчужан централізовано. Вода під землею хоч і чистіша за багатьма показниками, але якість її є нестабільною, хімічні показники змінюються щосезону, після танення снігу або осінніх дощів. Найбільш значимою для нашого міста є проблема забруднення підземних вод нітратами.

Нітрати – це солі азотної кислоти, багато з яких під назвою «селітри» широко використовуються як мінеральні добрива в сільському господарстві, а також у промисловості. На жаль, у результаті нерациональної і необдуманної діяльності людини виникло порушення їх екологічного балансу, яке спричинило накопичення нітратів у рослинних продуктах, питній воді, що, у свою чергу, призвело до різкого збільшення нітратного навантаження на організм людини.

Чим же небезпечні нітрати для організму?

Вони добре всмоктуються в шлунково-кишковому тракці, швидко попадають в кров і розносяться по всьому організму, саме тому при надходженні в організм людини нітратів у дозах, які перевищують допустимі, виникає клінічна картина гострого або хронічного нітратного отруєння. Безпечною для дорослої людини дозою нітратів є 150–200 мг на добу, гранично допустимою – 500 мг, токсичною може бути доза більша за 600 мг.

За яких умов може виникнути отруєння нітратами?

Пам'ятайте, що Ви можете зазнати хронічної або гострої нітратної інтоксикації, якщо будете вживати забруднені нітратами овочі та питну воду, що може проявитись наступними симптомами: зниження артеріального тиску, збільшення частоти серцевих скорочень; у важких випадках – судом, втрата свідомості, коматозний стан.

Гостре отруєння, як правило, виникає при одноразовому потраплянні в організм високих

кількості нітратів.

Пам'ятайте! Вода, забруднена нітратами, надзвичайно небезпечна для дитячого організму, а особливо для дітей у перші місяці життя. Якщо дитині віком 0–3 місяці розвести дитячу суміш водою, яка містить 80–100 мг/л нітратів, у неї може виникнути гостре отруєння.

При тривалому вживанні забрудненої нітратами води і овочів розвивається хронічна нітратна інтоксикація. У організмі виникає цілий ряд порушень:

підвищується концентрація метгемоглобіну крові – більше 2%, а це спричиняє кисневе голодування органів і тканин;

можливий розвиток хронічних гастритів, гастродуоденітів, виразкової хвороби, захворювань печінки й жовчовивідних шляхів;

дистрофічні зміни у серцевому м'язі; захворювання й порушення функції нирок;

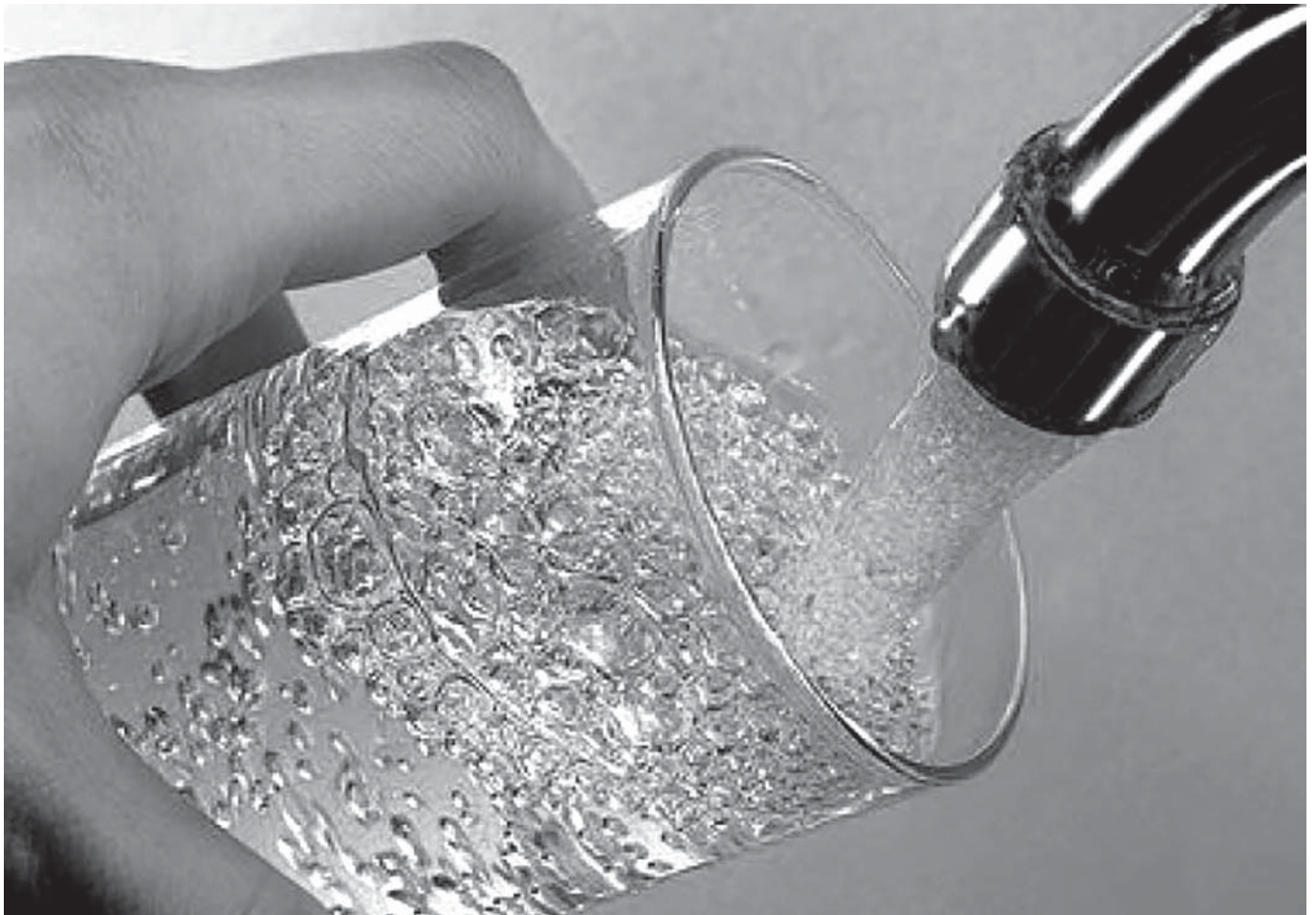
порушення зі сторони нервової і серцево-судинної систем: дратівливість, швидка втомлюваність, зниження працездатності та розумової активності тощо.

З метою запобігання виникнення отруєнь серед населення міста, органами держсанепіднагляду ведеться постійний контроль за вмістом нітратів у питній воді. Протягом багатьох років їх рівень у воді комунального водопроводу коливається у межах від 0,5 до 4 мг/дм³ при нормі 50 мг/дм³. Також щорічно обстежуються трубочаті колодязі розташовані в багатоповерховій забудові міста. За результатами досліджень виявлено, що 41% з працюючих колодязів міста не відповідають вимогам санітарних норм по вмісту нітратів. Рівень нітратів у деяких колодязях сягає 213,0 мг/дм³.

Також контролюється вода колодязів, якими користуються вагітні жінки та діти до 3-х років життя, які обстежуються при постановці вагітної на облік до жіночої консультації, або дитини до дитячої консультації. Такі дослідження на протязі останніх років проводяться безкоштовно.

При вживанні води із джерел децентралізованого водопостачання будьте дуже обережними!

Завжди перевіряйте воду, яку п'єте на вміст нітратів!

ПРОБЛЕМИ ПОШИРЕННЯ РОСЛИНИ ВОДЯНИЙ ГОРІХ

Саламатін Д.М.,
головний спеціаліст відділу іхтіології та
регулювання рибальства Полтавварибхорона

Дніпро - найбільша ріка України, третя в Європі після Дунаю і Волги. Його довжина 2201 км, в межах України 981, площа водозбір-ного басейну 504 тис. кв. км. До нього впадає 32 тис. водотоків - великих і малих, з яких 89 - ріки довжиною понад 100 км. Тому все те, що над-ходить на поверхню землі у вигляді промисло-вих, сільськогосподарських відходів, забрудне-них атмосферних опадів, обов'язково спливає в Дніпро. Отже через недбале ставлення до цієї водної артерії державного значення, через ве-лику кількість стічних вод низької якості очи-стки, які скидають промисловий та аграрний комплекси, Дніпро знаходиться на грані еколо-гічної катастрофи. Полтаварибоохорона систе-

матично звертається до Національної академії аграрних наук України за консультаціями про поліпшення екологічного стану Дніпра, ініці-ює інститути детальніше досліджувати головну річку країни та пропонувати рішення проблем. Також за результатами досліджень науковців та студентів НУБіП України встановлено, що загальна площа дельтоподібних ландшафтів у верхів'ях водосховищ досягла понад 70000 га, а площа самих заростей (тобто наземних, гігро-фітних і гідрофітних екосистем) перевищила 37000 га. Зокрема, в Кременчуцькому - 25 тис. га та в Дніпродзержинському - 19 тис. га.

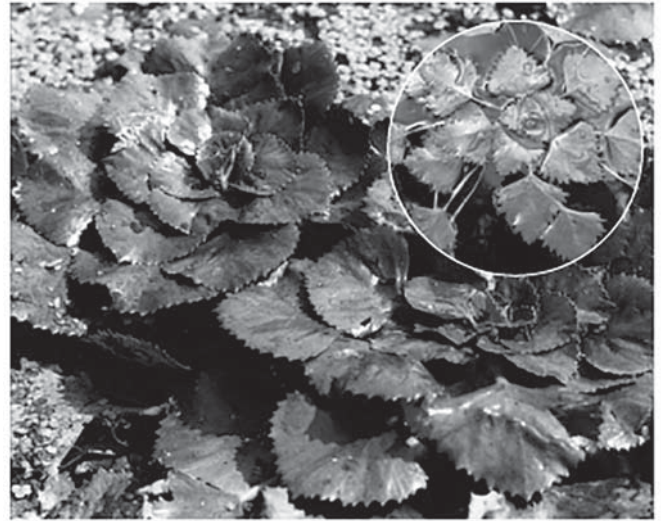
Загрозливим фактором стало збільшен-ня темпів приросту площ зарослих мілководь. Якщо за останні 25 років середній приріст таких площ складає від 300-400 га за рік. Важливо й те, що найактивніше розростається такий «черво-

нокнижний» вид, як водяний горіх плаваючий (Trapanatans).

Основними факторами заростання мілководь та формування у верхів'ях водосховищ дельтоподібних ландшафтів сприяють як природні, так і антропогенні процеси. Це - акумуляція твердого стоку Дніпра і матеріалу абразії берегів, накопичення органічного мулу відмираючої рослинності, поступання органічних речовин в Дніпро та Прип'ять з осушувальних меліоративних систем України, Білорусі й Російської Федерації, скидання біогенних елементів в Дніпро із стічними водами, зменшення руслоочисних робіт для судноплавства, зменшення швидкості течій, недостатній обсяг робіт по зарибленню водосховищ рослиноїдними рибами, та інші.

На думку спеціалістів відділу іхтіології Полтаварибоохорона, важливу роль у боротьбі з водною рослинністю відіграють водні біоресурси, а саме раціонально проводити зарибок водосховищ не строкатим та білим товстолобом, а білим амуром. Амурські риби живуть і годуються групами 15-20 осіб. В кінці квітня – на початку травня риби з'являються на мілководді. Коли температура досягає 12 °С амурські риби починають годуватися, а при температурі 25-28 °С у них прокидається справжній звіриний апетит: тоді за добу риба з'їдає приблизно 100-120 % своєї маси. Годується амур водною та наземною затопленою рослинністю. Молодняк цієї риби поїдає мотиль, рачки, а, дорослішаючи, переходить на рослинний корм. Віддають перевагу м'якій водній рослинності (елодеї, роголиснику). Під час паводків виходить у заплавні луки, де живиться звичайною травою. Білий амур дуже погано ловиться на промислові та на любительські знаряддя лову, що в свою чергу приводить до більшої ефективності зарибку водосховищ.

Водяний горіх плаваючий Trapanatans L. s.l. (incl. T. borysthenica V.Vassil., T. danubialis Dobroc., T. flerovii Dobroc., T. hungarica Opiz, T. macrorhiza Dobroc., T. maotica Woronow, T. pseudocolchica V.Vassil., T. rossica V.Vassil., T. ucrainica V.Vassil.)

Станом на 26.11.2013р. працівниками управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в Полтавській області було викрито всього порушень 3459 за 2013 рік.

Ст. 85 ч. 3 КУпАП 2437 (Порушення правил рибальства)

Ст. 85 ч. 4 КУпАП 417 (Грубе порушення правил рибальства)

Ст. 88-1 КУпАП 200 (Незаконний продаж водних біоресурсів)

Складено безхазяйних актів 405.

Кількість осіб, що скоїли правопорушення 3054 чол.

Накладено штрафів усього, грн. 333930.

Нараховано збитків, грн. 399326,38.

Передано матеріалів в правоохоронні органи для відкриття кримінального впровадження (справ\чол) 49/64

Вилучено риби всього, кг 3645,1.

Вилучено знарядь лову, всього 863.

ВСЕУКРАЇНЬСЬКА ВИСТАВКА ГОЛУБІВ

За інформацією ГО «Екологічний рух
«Зелена планета»

28 вересня в Кременчуці відбулася Всеукраїнська виставка голубів, присвячена 70-річчю визволення Кременчука від німецько-фашистських загарбників і Дню міста. Захід був організований громадською організацією «Екологічний рух «Зелена планета» за підтримки міської влади.

У цей день бульвар Пушкіна перетворився на виставку пернатої і пухнастою живності: павичі, канарки, папужки, перепела, а ще шиншили, кролики і гігантські гуси і кури.

Громадська організація «Екологічний рух «Зелена планета» традиційно проводить вже 15-ту

виставку голубів. Сьогодні ця організація об'єднує близько 100 фанатів голубівництва. Участь у виставці взяли учасники не тільки з України, а й ближнього зарубіжжя.

Глядачі, які відвідали бульвар Пушкіна, мали можливість побачити безліч різних порід голубів, таких як: яacobіни, павичі, м'ясні, римські, льотні, спортивні. Традиційно на виставці була представлена Крюківська і Кременчуцька породи голубів, виведені в нашому місті, селекцією яких займався ще градоначальник нашого міста кінця XIX століття Андрій Ізюмов.

Крім цього, на виставці були представлені мініатюрні перепела і гігантські гуси, різні породи курей, а також улюбленці дітей - милі пухнасті кроленята.

Виставка голубів викликала великий інтерес як у дорослих кременчужан, так і у маленьких жителів міста.

Крюківський голуб

Кременчуцький червонорябий білохвостий

Кременчуцькі білі чубаті

Кременчуцький чорний

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ В АСПЕКТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Галата Н.В.,
завідуюча методичного відділу Кременчуцького
еколога – натуралістичного центру учнівської
молоді Кременчуцької міської ради

«Природа – не тільки середовище навколо нас, а й всенародне добро й багатство, за яке кожний громадянин нашого суспільства відповідає, це червона нитка світоглядних переконань, від яких залежать соціально-політичні позиції людини»

В.О.Сухомлинський

Захистити весняну квітку і спів солов'я, степову балку і поліське болото, молоду вербиченьку і могутній віковий дуб, чисте повітря і чисту воду – все це і буде надійною гарантією збереження самого життя в усій його красі і гармонії. Без сьогоднішніх наших колективних зусиль надія на виживання людської цивілізації стає проблематичною.

На жаль, ми поводимось на рідній землі як завойовники і погані квартиранти, а не як дбайливі господарі. Надто укорінились такі небезпечні девізи: «Моя хватка скраю», «Після нас хоч потоп», «На наш вік вистачить», «Після нас хоч трави не рости». То ж часто і в прямому, і в переносному розумінні трава після нас не росте. Замість добрих

сходів і соковитої зелені щедро проростає бур'ян байдужості, жорстокості, безкультур'я, неповаги до Землі – матінки, до рідного народу, Батьківщини.

Екологічна криза, що виникла через непередумане господарювання людини, змушує змінити своє ставлення до довкілля. Цій меті покликана служити система екологічного виховання.

Екологічне виховання - це цілеспрямований вплив на особистість на всіх етапах її життя за допомогою розгорнутої системи засобів та методів, що має на меті формування екологічної свідомості, екологічної культури, екологічної поведінки, екологічної відповідальності.

«Гадаємо, - писав В. Сухомлинський, - що школа майбутнього повинна найповніше використовувати для гармонійного розвитку людини все, що дає природа і що зможе зробити людина для того, щоб природа служила їй. Уже через це ми повинні берегти і поновлювати природні багатства, які маємо». Завдання екологічного виховання полягає в нагромадженні, систематизації, використанні екологічних знань, вихованні любові до природи, бажання берегти і примножувати її, у формуванні вмінь і навичок діяльності в при-

Гуртківці КЕНЦУМ біля гранітного реєстру

роді. Зміст його полягає в усвідомленні того, що світ природи є середовищем існування людини, тому вона має бути зацікавлена в збереженні його цілісності, чистоти, гармонії. Екологічне виховання неможливе без уміння осмислювати екологічні явища, робити висновки щодо стану природи, розробляти способи розумної взаємодії з нею. Водночас естетична краса природи сприяє формуванню почуттів обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності, запобігання нанесенню збитків природі.

Метою екологічного виховання є формування в особистості екологічної свідомості і мислення. Передумова для цього — екологічні знання, наслідок — екологічний світогляд. Екологічну свідомість як моральну категорію потрібно виховувати у дітей з раннього дитинства.

Практична реалізація завдань і мети екологічного виховання в сучасній освіті будується на засадах: комплексного розкриття проблем охорони природи; взаємозв'язку теоретичних знань з практичною діяльністю учнів у цій сфері; включення екологічних аспектів у структуру предметних, спеціальних узагальнюючих тем та інтегрованих курсів, які розкривають взаємодію

суспільства і природи; поєднання аудиторних занять з безпосереднім спілкуванням з природою (екскурсії, трудові екологічні практикуми, польові табори тощо); використання проблемних методів навчання (рольові ігри, екологічні клуби та ін.); поєднання класної, позакласної і позашкільної природоохоронної роботи.

Екологічне виховання передбачає розкриття сутності світу природи — середовища перебування людини, яка повинна бути зацікавлена у збереженні цілісності, чистоти, гармонії в природі. Це передбачає уміння осмислювати екологічні явища, робити висновки про стан природи, розумно взаємодіяти з нею. Естетична краса природи сприяє формуванню моральних почуттів обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності.

Екологічне виховання здійснюється на всіх етапах дошкільного, шкільного та позашкільного навчання, на кожному з яких ставиться певна мета, завдання, добирається відповідна методика з огляду на вікові особливості дітей.

Перший етап (дошкільний вік) . Екологічне виховання в дошкільному віці, як і збереження здоров'я дітей – справа не лише батьків, виховате-

В куточку живої природи КЕНЦУМ

лів, а й науковців, керівників підприємств. Кожен на своєму місці, в міру своїх можливостей і знань повинен докласти максимум зусиль, аби захистити землю, природу, допомагати виростити здорове молоде покоління.

Любов до природи слід виховувати з раннього дитинства. Дітей, що не вміють ще ходити, - треба частіше виносити на свіже повітря, щоб вони могли бачити рідне небо, дерева, квіти, різних тварин. Все це залишається в дитячій душі, осяяє почуттями радості, і покладе основи любові до рідної природи.

Виховуючи у малят любов до природи, рідної землі, навчають їх оберігати і примножувати навколишню красу, формуються зачатки екологічної і моральної свідомості, духовності, гуманізму. Виховані в любові юні громадяни України, які житимуть у третьому тисячолітті, мають бути позбавлені жорстокості, користолюбства, усвідомлювати, що святий обов'язок кожного - не завдати шкоди живому світові.

Другий етап (молодші школярі) — формується перші уявлення про навколишній світ, про живу і неживу природу, про ставлення до природи, що виявляється в конкретній поведінці на

емоційному рівні. За вимогами сьогодення щодо екологічного виховання дітей – прищеплення бережливого ставлення до природи – важливе місце відводиться дослідницькій пошуковій роботі. Дітям не слід відразу давати відповідь, а пропонувати самим знайти її. Не менш цікаве й використання проблемних ситуацій, логічних завдань. Наприклад: «Метелик і бабка краще літають чи ходять? Чому повільно ходять?», «Назви хижаків? Чим вони харчуються?»

Істотне значення для засвоєння дітьми знань про розмаїття тваринного світу мають такі ефективні методи і прийоми навчання, практичне експериментування, специфічно побудоване обговорення результатів дій з ними для засвоєння знань про пристосування тварин до навколишнього середовища, проблемні ситуації, розв'язання яких потребує актуалізації набутих знань: дидактичні ігри і вправи, завдання дітям для самостійних спостережень.

Третій (5–7 класи) і четвертий (8–9 класи) етапи передбачають накопичення знань про природні об'єкти, закономірності розвитку та функціонування біологічних систем, аналіз і прогнозування нескладних екологічних ситуацій, закріплення нормативних правил поведінки

На екологічній стежці КЕНЦУМ

в навколишньому середовищі. Поглиблюються і розширюються знання про явища і закони природи, розкриваються причини екологічної кризи та обґрунтовуються шляхи збереження природних комплексів.

П'ятий етап (10–11 класи) – завершується узагальнення здобутих екологічних знань, здійснюється моделювання простих кризових ситуацій. У навчальні програми запроваджуються інтегровані курси різних природничо-екологічних дисциплін.

Шкільний етап екологічного виховання є базою для подальшого поглиблення екологічної освіти та виховання у вузах. Студенти повинні усвідомити цілісність природи Землі, єдність її процесів, зв'язок людини з природою. Вони мають знати, що їхня фахова діяльність, поведінка щодо природи повинні узгоджуватися з її законами. Лише за таких умов у майбутніх фахівців сформується почуття відповідальності за долю природного оточення.

Шляхами підвищення екологічної культури молоді й ефективності екологічного виховання є:

– розроблення орієнтовного змісту неперервної екологічної освіти для всіх вікових категорій підростаючого покоління, збільшення ваги

екологічних питань як у рамках певних предметів, так і за допомогою налагодження внутрі- та міжпредметних зв'язків;

– створення в закладах освіти відповідної навчально-матеріальної бази: куточків охорони природи, живих куточків та ін.;

– удосконалення форм і методів екологічного виховання, активне залучення вихованців до практичної природоохоронної роботи;

– формування мотивів відповідального ставлення до природи, прагнення глибше пізнати її, примножувати її багатства.

Результат екологічного виховання – сформована екологічна культура людини, що характеризується різнобічними глибокими знаннями про навколишнє середовище (природне і соціальне); наявністю світоглядних ціннісних орієнтацій щодо природи; екологічним стилем мислення і відповідальним ставленням до природи та свого здоров'я; набуттям умінь і досвіду вирішення екологічних проблем (насамперед на місцевому та локальному рівнях); безпосередньою участю у природоохоронній роботі; передбаченням можливих негативних віддалених наслідків природо-перетворювальної діяльності людини.

Робота на навчально-дослідній ділянці КЕНЦУМ

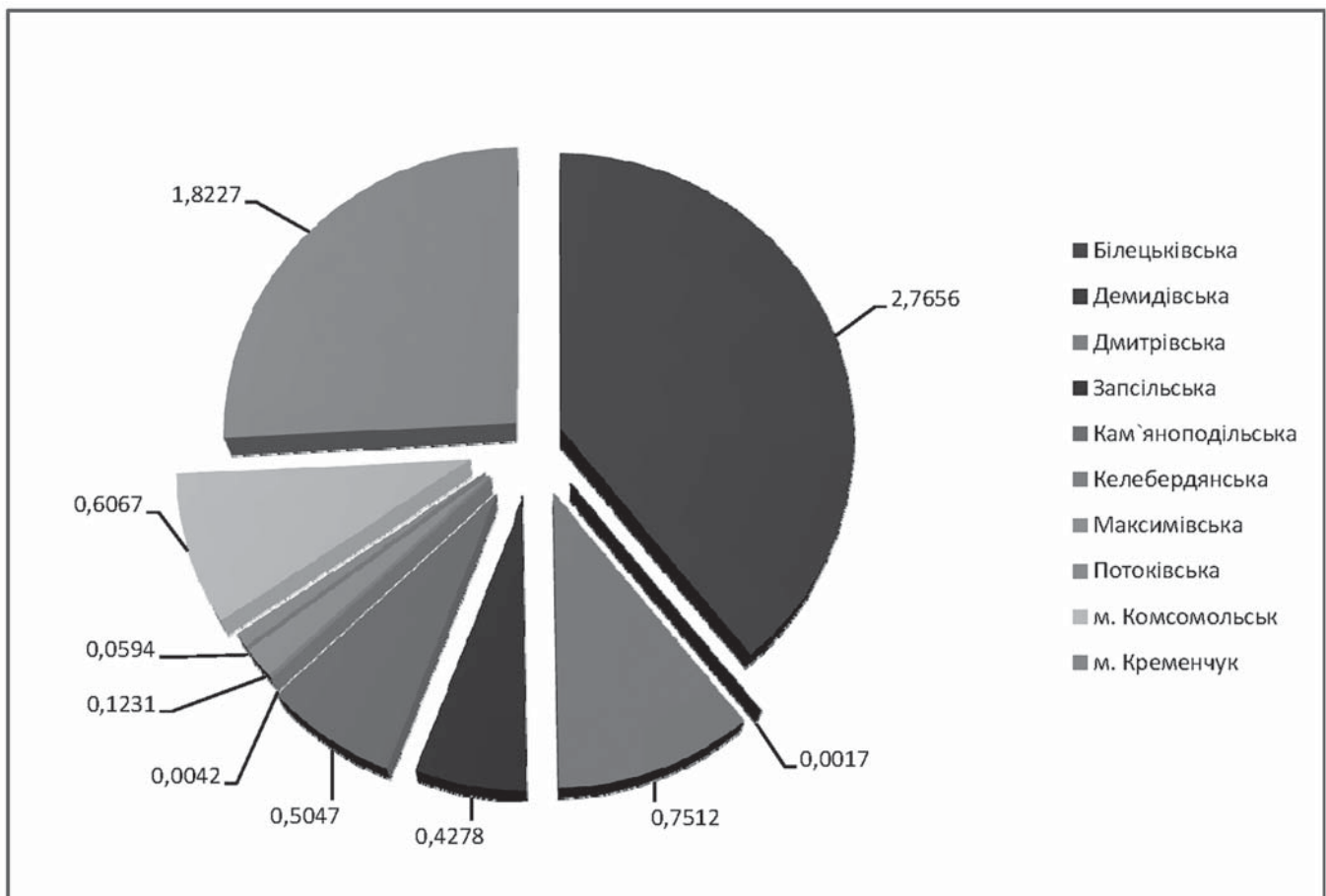
ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД КРЕМЕНЧУЦЬКОГО РАЙОНУ

Онищенко М.,
учень 11 класу Кременчуцького ліцею №4,
Криштафович Л.Г.,
учитель-методист географії Кременчуцького
ліцею №4

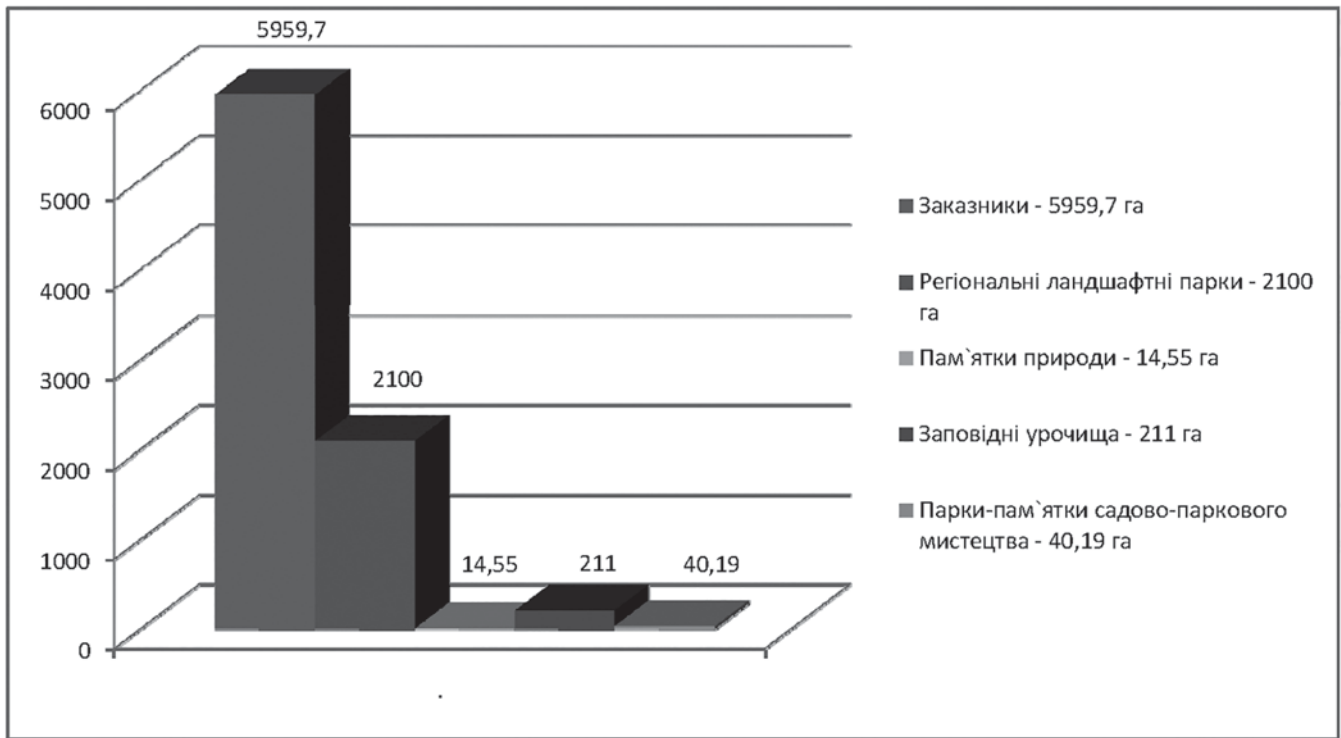
Формування великого добувного та промислового комплексу загальнодержавного значення в межах Кременчуцького району породжує конфлікт економічних та екологічних інтересів. Враховуючи неоптимальне співвідношення між природними та антропогенізованими ландшафтами, Кременчуцький район має потребу в розвитку природно-заповідного фонду і доведенні показника заповідності до оптимальних стандартів – 10-12 %. Відповідно до рішень Генеральної схеми планування території України, район потрапляє в зону пріоритетного розвитку елементів загальнодержавної екологічної мережі.

Природно-заповідний фонд району налічує 17 об'єктів загальною площею 11333,59 га

(з містами Кременчук та Комсомольськ), з них: загальнодержавного значення - 2 об'єкти (площею 3484 га) і місцевого значення - 15 об'єктів (7849,59 га), що складає 7,6 % заповідності. Такий рівень заповідності майже на половину перевищує аналогічний показник по Україні (5,1 %) та середній по Полтавській обл. (4%). В складі ПЗФ району 2 ландшафтних заказника загальнодержавного значення та 6 місцевого (4 ландшафтних, 1 гідрологічний, 1 ботанічний); 1 регіональний ландшафтний парк; 5 пам'яток природи (1 комплексна, 4 геологічна); 1 заповідне урочище; 1 парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва. Проведені дослідження встановили, що найбільшу площу природно-заповідного фонду займає Білецьківська сільська рада 3258 га (2,77 % від площі району). Найменшу площу природно-заповідного фонду займає Демидівська сільська рада 2 га (0,0017 % від площі району). На території 2 сільських рад землі природно-заповідного фонду відсутні.

Природно-заповідний фонд кременчуцького району

Розподіл об'єктів ПЗФ Кременчуцького району за типами

Об'єкти ПЗФ розташовані переважно вздовж Дніпродзержинського та Кременчуцького водосховищ та р. Псел. До заповідних територій увійшли усі типи для Придніпровського регіону природні екосистеми, які охоплюють плавневі та острівні комплекси: водні, прибережно-водні, болотні, лісові, лучні, фрагменти степових.

На території району проходить Дніпровський національний екокоридор (54,4 км), його ключовою територією являється регіональний ландшафтний парк «Кременчуцькі плавні»; регіональний ландшафтний парк «Кагамлицький» розташований на ділянці заплави річки Сухий Кагамлик у межах Автозаводського району м. Кременчук – поєднання природного ландшафту з типовою флорою і фауною та паркових насаджень, які мають екологічну та рекреаційну цінність; регіональний Псільський екокоридор (45,6 км) з ключовою територією ландшафтний заказник «Нижньопсільський»; місцевими екокоридорами є р. Сухий Кагамлик (40 км), р. Крива Руда (13,3 км) з ключовою територією гідрологічний заказник «Біловагівський»; елементами буферної зони є середньовікові насадження сосни звичайної, вздовж Дніпродзержинського во-

досховища захистні водоохоронні насадження із тополі білої, тополі чорної, верби білої та інших деревно-чагарникових порід, пасовища, сінокоси. Першим кроком у створенні ПЗФ району стало створення у 1970 р. геологічної пам'ятки природи «Скеля-гранітний реєстр». В 70-х роках статусу заповідних набули геологічна пам'ятка природи «Келеберда», парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва Придніпровський. У період оптимізації ПЗФ Полтавської області були створені інші природоохоронні об'єкти на цінних ділянках залишків природних комплексів заплави.

Дослідження показало, що в порівнянні з 1970 роком, відбулися суттєві кількісні та якісні зміни: площа заповідності Кременчуцького району збільшилась на 8324,89 га. Найбільшу площу займають заказники (5959,70 га, 5,06 % від площі району), а найменшу - парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва (40,19 га, 0,3 % від площі району). Головним показником ПЗФ в районі є об'єднання РЛП «Кременчуцькі плавні» (площею 2100 га) та «Білецьківські плавні» (площею 2980 га). Ці зміни у структурі ПЗФ дозволили за період 1994–2010 рр. збільшити показник заповідності.

Схема розташування ПЗФ Кременчуцького району

- 1 Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Білецьківські плавні»
- 2 Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Нижньопільський»
- 3 Регіональний ландшафтний парк «Кременчуцькі плавні»
- 4 Ландшафтні заказники місцевого значення «Тора Пивиха», «Балка Широка»
- 5 Ботанічний заказник місцевого значення «Довгораківський»
- 6 Проектований ботанічний заказник «Балка ягідна»
- 7 Гідрологічний заказник місцевого значення «Біловагівський»
- 8 Комплексна пам'ятка природи місцевого значення «Міський сад», ландшафтний заказник місцевого значення «Кагамлицький»
- 9 Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Скеля – гранітний реєстр»
- 10 Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Виходи гранодіоритів»
- 11 Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Головлева круча»
- 12 Геологічна пам'ятка природи місцевого значення «Келеберда»
- 13 Заповідне урочище місцевого значення «Келебердянське»
- 14 Парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Придніпровський»
- 15 Ландшафтний заказник місцевого значення «Золотнишино»
- 16 Ландшафтні заказники місцевого значення «Лісові озера»
- 17 Регіональний ландшафтний парк «Кагамлицький»

В цілому заповідна мережа району забезпечує збереження ландшафтного та біоло-

гічного різноманіття. Але вона охоплює не всі екосистеми. В межах Кременчуцького району ресурсами для розбудови регіональної екологічної мережі є такі території: статус заповідності треба надати урочищу «Тютюнникове» («Ягідна балка») на межі з Онуфріївським районом Кіровоградської області, адже тут ростуть більше 10 видів рідкісних рослин регіону. Доцільно на цій території створити ботанічний заказник місцевого значення. Значні площі засолених зволжених луків біля сіл Вільне, Солониця, Щербакі теж потребують охорони, тут можливе створення ландшафтних заказників місцевого значення. Найменший ступінь захищеності природних ядер РЕМ спостерігається вздовж Псільського екокоридору, який має в основі малі за площею заповідні території, тому їх бажано розширити або об'єднати. Так у пониззі Псла доцільно об'єднати для створення регіонального ландшафтного парку ландшафтні заказники «Нижньопільський», «Лісові озера», «Заплава Псла». З метою збереження рослинного покриву балки Широка необхідно створити ботанічний заказник місцевого значення. Оптимізація ПЗФ передбачає подальший розвиток природозаповідання. До 2015 року можливе створення національного природного парку «Кременчуцькі плавні», створення гідрологічного заказника місцевого значення «Зарудянсько-Василівський», ботанічного заказника «Балка ягідна», внаслідок цього доведення площі природозаповідання в межах району до оптимальних з наукової точки зору стандартів та європейського зразка заповідності територій - 10%.

Структурні елементи природно-заповідного фонду є еталонними геосистемами із значними запасами унікальних природних ресурсів, вони мають естетичне, культурне, просвітницько-виховне, краєзнавчо-туристичне значення, цікаві для проведення наукових моніторингових досліджень, для підтримання балансу водних екосистем.

ЧИСТЕ ПОВІТРЯ МІСТУ

Палах М.О.,
 директор КП НДЦ»
 Владов С.І.,
 інженер-технолог КП НДЦ»
 Джола О.В.,
 керівник аналітичної групи КП НДЦ»

Людська діяльність неминуче призводить до змін атмосфери. З метою обмеження шкідливих викидів у атмосферне повітря необхідно здійснювати постійний моніторинг його стану. Моніторинг атмосфери – це спостереження за станом повітря і попередження критичних ситуацій, що негативно впливають на здоров'я людей та стан інших живих організмів. Моніторинг атмосфери здійснюється у відповідності з Законом України «Про охорону атмосферного повітря». Він передбачає спостереження за забруднюючими речовинами, шкідливими фізичними впливами та оцінку змін природного середовища в результаті біологічного забруднення.

Контроль за станом атмосферного повітря є однією з ключових ланок системи моніторингу довкілля, оскільки надає інформацію про рівень забрудненості такого компонента, який першочергово, не опосередковано впливає на здоров'я великої кількості людей. Разом з цим, ефективність і повнота державного екологічного моніторингу атмосфери далеко не завжди є достатньою для вирішення завдань екологічного інспектування, управління, реагування на надзвичайні ситуації тощо. Тому очевидно є потреба в удосконаленні організаційної структури, методів та способів здійснення спостережень за станом атмосферного повітря.

Зовнішній вигляд «ПМЕЛ»

У нашому місті проблему удосконалення засобів спостережень за станом атмосферного повітря було вирішено придбанням пересувної муніципальної екологічної лабораторії (надалі «ПМЕЛ»), яку місто Кременчук закупило наприкінці 2011 року у ЗАТ «Укрналіт». Для нашого міста така лабораторія стала унікальним придбанням, яке дозволило контролювати екологічну ситуацію у місті шляхом мобільного вимірювання стану забруднення атмосферного повітря у будь-якій точці міста у будь-який момент часу, а також оперативно реагувати на звернення та скарги громадян.

Робоче місце працівників «ПМЕЛ»

Лабораторія забезпечує безперервні вимірювання в автоматичному режимі за допомогою стаціонарних газоаналізаторів масових концентрацій наступних газових забруднювачів атмосферного повітря: оксиду вуглецю, оксиду азоту, діоксиду азоту та сірчистого ангідриду. Лабораторія забезпечує відбір, обробку, зберігання вимірювальної інформації (масової концентрації наведених газових забруднювачів) на персональному комп'ютері у вигляді графіків і таблиць, що дозволяє миттєво оцінити стан забруднення атмосферного повітря тим чи іншим газовим забруднювачем. Крім того, «ПМЕЛ» забезпечує одноразові вимірювання суми вуглеводнів та вмісту пилу у повітрі переносними газоаналізаторами.

«ПМЕЛ» працює у напрямку вимірювання забруднення атмосферного повітря шкідливими викидами від автотранспорту на перехрестях та вулицях міста; в зоні впливу окремих джерел забруднення атмосфери, в тому числі в санітарно-захисних зонах промислових підприємств.

За допомогою стаціонарних газоаналізаторів проводяться виміри масових концентрацій газових забруднювачів

«ПМЕЛ» здійснює оперативне проведення експрес-аналізів забруднення повітря міста, внаслідок аварійних та надзвичайних ситуацій, несанкціонованих викидів тощо.

У салоні автомобіля встановлено додаткове освітлення, обігрівач, кондиціонер, примусова вентиляція, що створює комфортні умови праці працівників «ПМЕЛ» при будь-якій погоді.

На «ПМЕЛ» спостереження за вмістом в атмосферному повітрі шкідливих речовин проводяться працівниками аналітичної групи комунального підприємства «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» (КП «НДЦ»), керуючись РД 52.04.186-89 «Руководство по контролю атмосферы», починаючи з лютого місяця 2012 року.

Усього за час існування «ПМЕЛ» аналітичною групою КП «НДЦ» складено та передано до міськвиконкому на розгляд приблизно 300 протоколів дослідження повітря населених місць та санітарно-захисних зон підприємств міста, було відреаговано на усі скарги громадян шляхом проведення аварійних виїздів на місця забруднення (усього було проведено 17 аварійних виїздів із фіксацією випадків високого забруднення з перевищенням максимально разової граничнодопустимої концентрації того чи іншого забруднювача).

Отже, «ПМЕЛ» та висока кваліфікація працівників аналітичної групи КП «НДЦ» – це новий рівень моніторингу атмосферного повітря, який дозволяє вести постійний оперативний контроль за станом атмосферного повітря у нашому місті.

СВІТ ДОВКІЛЛЯ

Конкурс «На кращу клумбу міста Кременчука»

З метою озеленення, квіткового оформлення клумб на газонах вулиць, прибудинкових та внутрішньо-будинкових територіях, балконах та фасадах будинків, покращення квіткового оформлення територій підприємств, установ, організацій усіх форм власності, поліпшення санітарного стану та благоустрою міста міською владою в цьому році проводився конкурс «На кращу клумбу міста Кременчука».

Конкурс проводився у наступних номінаціях:

1. Краще квіткове оформлення прилеглої території багатоквартирного будинку.
2. Краще квіткове оформлення території установи, організації, підприємства незалежно від форм власності.
3. Краще квіткове оформлення фасаду та території підприємств сфери торгівлі та послуг.
4. Краще квіткове оформлення приватної присадибної ділянки приватного будинку та його прилеглої території.
5. Краще квіткове оформлення балкону.

Конкурс проводиться у 2 етапи:

I етап – до 1 червня поточного року приймалися письмові заявки на участь у конкурсі. З 17-21 червня конкурсною комісією проводився огляд пропозицій з виїздом на місце, з фотофіксацією облаштованих клумб.

II етап – з 9 вересня по 13 вересня поточного року конкурсною комісією проводився повторний огляд пропозицій з виїздом на місце та фотофіксацією клумб.

Визначення переможців II етапу конкурсу на кращу клумбу здійснювалося до 20 вересня за рішенням комісії на підставі поданих заявок та результатів 2-х оглядів за кількістю набраних балів, а також з урахуванням громадської думки.

У кожній номінації переможці визначалися за такими критеріями:

- декоративна цінність рослин та оригінальність оформлення;
- кількість зелених насаджень;
- площа клумби;
- наявність декоративних елементів благоустрою;
- довговічність рослин на клумбі;
- наявність бур'янів на клумбі, газоні та прилеглої території.

Учасники конкурсу нагороджувалися почесними дипломами, переможці в номінаціях – Подякою міського голови та грошовими нагородами або цінними подарунками у вигляді ексклюзивних саджанців.

«Гран-прі» - найкраща клумба міста Кременчука 2013 року – каскад клумб у сквері Жовтневому отримало комунальне підприємство «Благоустрій Кременчука».

Комунальне підприємство «Науковий центр еколого-соціальних досліджень»

Комунальне підприємство «Науковий центр еколого-соціальних досліджень» пропонує надати послуги з таких видів робіт:

- перевірка відповідності параметрів роботи установки очистки газу (ефективність роботи ГОУ) на джерелах викидів;
 - ведення контролю за дотриманням гранично допустимих викидів (ГДВ) в атмосферу на джерелах забруднення та санітарно-захисних зонах підприємств;
 - ведення контролю за станом підземних вод, ґрунтів, атмосферного повітря населених місць, санітарних зон підприємств та повітря робочої зони;
 - контроль радіаційної чистоти житлових приміщень, будівель і споруд, території, що до них прилягає;
 - контроль безпеки умов праці (робочі місця у виробничих приміщеннях, на гірничих виробітках, відкритих майданчиках тощо);
 - метеорологічні спостереження за станом погодних умов, надання відповідних довідок;
 - проведення інвентаризації джерел викидів та відходів виробництва;
 - виготовлення паспортів на водні об'єкти;
 - розробка проектів санітарно-захисних зон підприємств;
 - ведення технічного нагляду, об'єктів, що будуються або реконструюються;
 - організація та проведення громадських слухань.
- Вартість робіт договірна, індивідуальний підхід, гнучка система знижок.

Адреса: 39600, Полтавська обл., м. Кременчук, вул. Шевченка, 38.

Телефон: (0536) 70-10-76.

E-mail: ecology_center@mail.ru